

KESKUSTELUPALSTALLE KIRJOITTAVIEN KÄSITYKSIÄ JA HAVAINTOJA
YHDYSSANOISTA

Suomen kielen
kandidaatintutkielma
Oulun yliopisto
1.12.2016

Julia Autio

SISÄLLYS

1. JOHDANTO JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	1
2. YHDYSSANAT TUTKIMUSKOHTEENA	3
2.1. Yhdyssanan määritelmä	3
2.2. Aiempi tutkimus	4
3. TEORIA JA METODI	5
3.1. Kansanlingvistiikka	5
3.2. Laadullinen sisällönanalyysi tutkimusmenetelmänä	6
4. AINEISTO	7
5. ANALYYSI	9
5.1. Maallikoiden käsityksiä yhdyssanoista	9
5.2. Vastaavatko maallikoiden käsitykset kielenhuollon suosituksia?	13
5.3. Miten kirjoittajat opettavat yhdyssanoja toisilleen?	15
5.3.1. Maallikoiden keskustelua <i>kissanpennun</i> ja <i>kissan pennun</i> merkityseroista	15
5.3.2. Onko <i>minkälainen</i> maallikoiden mielestä yhdyssana?	18
5.4. Miten kirjoittajat arvottavat kieltä ja kielenkäyttäjiä?	21
5.4.1. Miten kirjoittajat arvottavat kieltä?	21
5.4.2. Miten kirjoittajat arvottavat kielenkäyttäjiä?	22
6. PÄÄTÄNTÖ	25
LÄHTEET JA LYHENTEET	27
LIITTEET	

1. JOHDANTO JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

Kyllä pahimpia ovat nämä kesä loma, maito kannu -tyyppiset, enkä voi lakata ihmettelemästä, että muuten ihan normaaleilta vaikuttavat ihmisetkin näin kirjoittavat. (Vastaus 10)

Internetin keskustelupalstat ovat täynnä mielenkiintoista keskustelua kielestä ja siihen liittyvistä ilmiöistä. Kandidaatintutkielmassani tahdon hyödyntää erästä mielestäni mielenkiintoista keskustelua yhdyssanavirheistä ja tutkia juuri maallikoiden eli ei-lingvistien näkökulmia yhdyssanoihin. Kuvaan aineistossani esiintyvien maallikoiden käsityksiä ja havaintoja käyttäen induktiivista sisällönanalyysia. Vertaan myös havaintojani aikaisempiin yhdyssanoista tehtyihin tutkimuksiin ja tutkin, ovatko tulokset yhteneväisiä.

Tutkielmani käsittelee useasta näkökulmasta maallikoiden käsityksiä ja havaintoja yhdyssanoista. Aineistoni alkuperäinen keskustelukysymys koskee pahinta yhdyssanavirhettä, mutta keskustelu laajenee käsittelemään myös muun muassa eri sanojen merkityseroja, yhdyssanan määritelmää ja sitä, mitä kielioppivirheet kertovat kirjoittajastaan. Mielestäni keskustelupalstalta kerätty aineisto tuo maallikoiden mielipiteet hyvin esille, koska keskustelu on siellä estottomampaa kuin esimerkiksi haastattelemalla kerätty aineisto. Tämän mahdollistaa nimimerkin luoma anonyymius. Kun mikään ulkoinen taho ei rajoita keskustelua, se voi myös kääntyä tutkijan kannalta mielenkiintoisille sivupoiluille. Aineiston monipuolisuus tuottaa kuitenkin haasteita tutkimuskysymyksiä rajatessa.

Kansanlingvistiset tutkielmat ovat aikaisemmin keskittyneet usein kansandialektologiseen haaraan, jossa tutkitaan maallikoiden käsityksiä murteista (Vaattovaara 2009: 27). Puhtaasti kansanlingvistisiä tutkimuksia on vähemmän, vaikka esimerkiksi Oulussa Saviniemi (2015), on tutkinut väitöskirjassaan toimitushenkilökunnan kielenhuoltotietoja, -käytäntöjä ja -diskursseja. Hän nimittää vastaajiaan kuitenkin semimaallikoiksi, koska heillä on erilaisia koulutustaustoja (Saviniemi 2015: 93). Omassa tutkielmassani en voi olla täysin varma keskustelijoiden taustoista ja pyrin ottamaan sen huomioon analyysissäni.

Tutkielmani tuo oman panoksensa kansanlingvistiseen tutkimukseen, joka on nuorena tutkimusalana vielä täynnä aukkoja. Uskon tutkielmani myös tuovan esille uutta tietoa maallikoiden kielellisistä käsityksistä yhdyssanoihin liittyen.

Tutkimuskysymykseni ovat:

1. Miten kirjoittajat käsittävät yhdyssanavirheen?
2. Vastaavatko nämä käsitykset kielenhuollon suosituksia?
3. Miten kirjoittajat opettavat yhdyssanoja toisilleen?
4. Miten kirjoittajat arvottavat kieltä ja kielenkäyttäjiä?

Ensimmäisessä tutkimuskysymyksessä tutkin maallikoiden käsityksiä yhdyssanavirheistä. Kielikäsite (engl. *language regard*) on Prestonin (2011) mukaan kattokäsite, johon kuuluu tutkimusta maallikoiden erilaisista uskomuksista kieleen liittyen. Kielikäsitteisiin kuuluvat maallikoiden näkemykset kielen käytöstä, rakenteesta, vaihtelusta, historiasta ja asemasta. Preston käyttää käsitettä *käsitys (regard)* käsitteen *asenne (attitude)* sijaan, koska maallikoiden uskomukset eivät ole aina arvottavia, ja asenteeseen ovat aina arvottavia. (Preston 2011: 10–11.)

Prestonin (2006) mukaan maallikoiden havaintoja voi tutkia neljästä näkökulmasta (Preston 2006: 523–524). Mielikäinen ja Palander (2014) ovat käyttäneet näitä näkökulmia kansandialektologisessa tutkimuksessa. Heidän mukaansa nämä näkökulmat jakautuvat neljään ryhmään seuraavasti:

1. Mitä kielen ilmiöitä maallikot havaitsevat, eli millaisia seikkoja tietoisuus koskee?
2. Kuinka tarkkoja havainnot ovat lingvistiseen tietoon verrattuna, eli miten hyvin ne kuvaavat todellisuutta ja tutkimustietoa?
3. Miten tarkkoja tai yleisluontoisia havainnot ovat?
4. Miten hyvin maallikko pystyy tunnistamaan murteen tai kielenilmiön ja pystyy jäljittelemään murretta tai sen piirteitä? (Mielikäisen & Palanderin 2014: 18.)

Vaikka oma tutkimukseni ei ole murteentutkimusta, käytän apunani näitä näkökulmia tutkiessani maallikoiden havaintoja luvuissa 5.2. ja 5.3.

2. YHDYSSANA TUTKIMUSKOHTEENA

2.1. Yhdyssanan määritelmä

Ison suomen kieliopin (ISK 2010 § 398) mukaan yhdyssana on kokonaisuus, joka koostuu kahdesta tai useammasta sanasta, mutta on kielen yksikkönä yksi sana. Yhdyssanoja on kahta päätyyppiä. Määrittelyyhdyssana koostuu määriteosasta ja edusosasta, joilla on semanttisesti epäsymmetrinen suhde, esimerkiksi *ruokapöytä*, *kädensija*, *maastamuutto*. Summayhdyssana taas koostuu kahdesta tai useammasta osasta, jotka ovat semanttisesti symmetrisessä suhteessa toisiinsa, esimerkiksi *parturi-kampaamo*, *musta-puna-valkoinen*. Aineistossani ei nouse esille esimerkkejä summayhdyssanoista. Ison suomen kieliopin mukaan yhdyssanojen yleisin tyyppi onkin määriteyhdyssanat eli determinatiiviset yhdyssanat. Näissä sanoissa merkitys syntyy, kun yhdysosia tulkitaan semanttisesti, tai merkityksen ollessa konventionaalinen. (ISK 2010 § 408.)

Kielitoimiston oikeinkirjoitusoppaan (2008: 243–244) mukaan sanajono kirjoitetaan aina yhteen, kun sen alkuosa on nominatiivissa oleva substantiivi, ja esimerkiksi *aamupala* ja *tulikuuma* ovat selkeästi yhdyssanoja. Haastavampia ovat tapaukset, joissa alkuosa on muissa sijamuodoissa tai esimerkiksi adjektiivi. Näistä tapauksista osa on vakiintunut ilmaisemaan tiettyä merkitystä ja kirjoitetaan yhteen, ja loput kirjoitetaan erilleen. Joissakin tapauksissa sekä yhteen että erilleen kirjoittaminen on mahdollista, esimerkiksi *tupakan savu* ja *tupakan savu*. Aineistossani maallikot pohtivat muun muassa *kissan pennun* ja *kissan pennun* merkityseroja.

Tietyissä tapauksissa yhdyssanoja yhdistää yhdysmerkki. Yhdysmerkkiä käytetään parantamaan sanan hahmotusta. Yhdysmerkkiä käytetään aina yhdyssanan edellisen osan loppuessa samaan vokaaliin, jolla seuraava alkaa: *tiistai-ilta*, *tasa-arvo-osio*, *Lähi-itä*. Yhdysmerkkiä voidaan käyttää myös muissa tapauksissa, joissa se vähentää kaksitulkin-taisuuden riskiä: *pop-opisto*, *päivä-isyys*. Yhdysmerkillä erotetaan myös yhdysosat toisistaan, kun yhdyssanan osana on lyhenne, kirjain, numero, kirjain-numerokoodi, partikkel, kielenaines tai erisnimi, esimerkiksi *EU-lainsäädäntö*, *D-vitamiini*, *70-vuotisjuhla*, *@-merkki*, *taulu-tv*, *Leena-täti*. (Kielikello 2/2006.)

2.2 Aiempi tutkimus

Yhdyssanoja on tutkittu viime vuosina muissakin tutkielmissa. Oulussa yhdyssanoja ovat tutkineet esimerkiksi Ranua (2001), Ylikulju (2003), Järvenpää (2009), Hietalahti (2011), ja Henttunen (2013). Näistä tutkielmista käytän vertailukohtanani Ylikuljun pro gradu -tutkielmaa, kun vertaan maallikoiden käsityksiä ja havaintoja aikaisempiin tutkimuksiin yhdyssanoista.

Jyväskylässä Eerola (2010) on tutkinut pro gradu -tutkielmassaan abiturienttien yhdyssanataitoja osittaissanelutestillä. Hänen tutkielmassaan käy muun muassa ilmi, että poikien yhdyssanaosaaminen on heikompaa kuin tyttöjen. Hänen tutkimustuloksensa ovat saman suuntaisia edeltävien tutkimuksien kanssa. (Eerola 2010: 53.) Häntä ennen esimerkiksi Ylikulju (2003) on pro gradu -tutkielmassaan perehtynyt internetin seuranhakuilmoitusten yhdyssanavirheisiin. Hänen tutkielmassaan käy ilmi, ettei seuranhakijoiden ikä vaikuta yhdyssanavirheiden määrään, vaan 20–25-vuotiaiden sekä 40–45-vuotiaiden virheiden määrä on yhtä suuri. Sen sijaan hänenkin tutkielmassaan miehet tekevät enemmän virheitä kuin naiset. (Ylikulju 2004)

Aiemmissä tutkielmissa on analysoitu suoraan aineistossa esiintyviä kielioppivirheitä. Näistä tutkielmista käy ilmi, että yhdyssanojen tutkiminen on tärkeää ja yhdyssanaosamisessa on aukkoja kaikenikäisillä. Eerolan ja Ylikuljun tutkielmat ovat kvantitatiivisia, eli he tutkivat yhdyssanavirheiden määriä. Heidän tutkimuksissaan on myös tiedossa vastaajien ikä ja sukupuoli. Omassa tutkielmassani lähestyn yhdyssanoja kansanlingvivistisestä näkökulmasta ja tutkin maallikoiden käsityksiä ja havaintoja yhdyssanoista. Tutkimukseni on laadullista ja aineistolähtöistä. Pyrin silti vertaamaan omia tuloksiani aiempiin tutkimuksiin ja etsimään tarvittaessa tukea päätelmilleni.

Sirviö (2014) on pro gradu -tutkielmassaan tutkinut maallikoiden tarjoamia kielineuvoja sosiaalisessa mediassa. Hän käsittelee tutkielmassaan kaikenlaisia kielenhuoltoon liittyviä kysymyksiä ja neuvoja, myös yhdyssanoja. Vertaan hänen tutkielmansa tuloksia omiini, kun tutkin luvussa 5.3, kuinka maallikot opettavat yhdyssanoja toisilleen.

3. TEORIA JA TUTKIMUSMETODI

3.1. Kansanlingvistiikka

Aineistoni koostuu maallikoiden verkkokeskustelusta, ja tästä syystä tutkielmani teoria on kansanlingvistinen. Kansanlingvistiikka (engl. *folk linguistics*) on melko uusi, 1980–90-luvuilla syntynyt, tutkimussuuntaus, joka on ottanut vaikutteita sosiolingvistiikasta ja dialektologiasta. Kansanlingvistiikan metodit ovat kuitenkin lähempänä sosiolingvistiikkaa kuin dialektologiaa. Kansanlingvistiikka keskittyy tutkimaan erityisesti maallikoiden kielellisiä käsityksiä. Maallikoilla tarkoitetaan ei-lingvistejä eli henkilöitä, joilla ei ole kielitieteellistä koulutusta. (Mielikäinen & Palander 2002: 90.) Käytän tutkielmassani näitä termejä synonyymeinä. Kansainvälisessä kirjallisuudessa maallikkoa vastaavia termejä ovat myös *naiivi kielenpuhujaja* (*naive speaker*) ja *kansanlingvisti* (*folk linguist*). Nämä termit eivät ole kuitenkaan yhtä sopivia kuin maallikko tai ei-lingvisti, koska Suomessa kansanlingvisti on vakiintunut tarkoittamaan kansanlingvistiikan tutkijaa ja naiiviin kielenpuhujaan liittyy arvottava merkitys. (Mielikäinen & Palander 2014: 11.)

Kansanlingvistiikka on laajempi tutkimussuuntaus, joka tutkii yleisesti ei-lingvistien kielellisiä käsityksiä. Kansanlingvistiikan alalaji on kansandialektologia, joka tutkii erityisesti maallikoiden murrehavaintoja (Palander 2001: 147.) Suomessa kansandialektologia on painottunut maantieteellisesti itämurteisiin. Pääkaupunkiseutulaisten murrekäsityksistäänkin on julkaistu tutkimuksia. Johanna Vaattovaara (2009) on tutkinut väitöskirjassaan Tornionlaaksoa pellolaisnuorten subjektiivisena paikkana ja murrealueena. Länsimurteistakin on ilmestynyt kuitenkin useita pro gradu -tutkielmia (Vaattovaara 2009: 27–28.) Oulussa muun muassa Johanna Hägg (2014) on pro gradu -tutkielmassaan tutkinut maallikoiden käsityksiä Oulun seudun murteesta ja sen sosiaalisesta variaatiosta.

Kansanlingvistiikan keulakuva on amerikkalainen Dennis R. Preston, joka on vaikuttanut tutkimuskentällä 1980-luvun alusta alkaen. Häntä ennen kansanlingvistiikkaa on tutkittu kuitenkin jo 1940-luvulta lähtien Hollannissa ja myöhemmin myös Japanissa. (Mielikäinen & Palander 2002: 90–91.) Preston on kehittänyt ja monipuolistanut kansanlingvistiikan metodeja. Hänen ja Nancy Niedzielskin teos *Folk Linguistics* (2000) on muodostunut eräänlaiseksi alan klassikoksi. Teoksessa perustellaan juuri maallikoiden kielinäkemyks-

ten tutkimisen tärkeyttä. (Vaattovaara & Soininen-Stojanov 2006: 224.) Suomessa ensimmäinen kansanlingvistinen julkaisu fennistiikassa ilmestyi 2000-luvun alussa. Se oli Aila Mielikäisen ja Marjatta Palanderin kirjoittama artikkeli *Suomalaisten murreasenteista*, joka ilmestyi Sananjalassa 2002. (Vaattovaara 2009: 27.)

3.2 Laadullinen sisällönanalyysi tutkimusmenetelmänä

Käytän tutkielmassani tutkimusmetodina laadullista sisällönanalyysiä. Tätä menetelmää käytetään, kun halutaan saada tutkittavasta ilmiöstä kuvaus yleisessä ja tiivistetyssä muodossa. Sisällönanalyysi on tekstianalyysiä, kuten myös diskurssianalyysi. Sisällönanalyysillä etsitään tekstien merkityksiä, kun diskurssianalyysissä analysoidaan, miten näitä merkityksiä tuotetaan tekstiin. Sisällönanalyysissä on erityisen tärkeää tehdä myös johtopäätöksiä, sillä vaarana on, että tutkimus jää pelkäksi järjestelyksi. (Tuomi & Sarajärvi 2009: 103–104.)

Lähden tutkimuksessa liikkeelle noudattamalla osittain aineistolähtöisen sisällönanalyysin mallia. Miles ja Huberman (1994) jakavat aineistolähtöisen laadullisen eli induktiivisen aineiston analyysin kolmeen vaiheeseen: 1) *Data reduction*, 2) *Data display* ja 3) *Conclusion drawing and verification* (Miles & Huberman 1994: 10–12).

Käytän Tuomen ja Sarajärven suomennoksia näistä vaiheista: 1) aineiston *reduointi* eli *pelkistäminen*, 2) aineiston *klusterointi* eli *ryhmittely* ja 3) *abstrahointi* eli *teoreettisten käsitteiden luominen* (Tuomi & Sarajärvi 2009: 108–112). Aloitan analyysin rajaamalla pois epärelevantit kommentit ja ryhmittelemällä jäljelle jääneet kommentit erilaisiksi kokonaisuuksiksi. Tämän ryhmittelyn pohjalta muodostan lopulliset tutkimuskysymykset. Lopuksi analysoin kommentteja ja pyrin tekemään aineistosta perusteltuja johtopäätöksiä ja vastaamaan asettamiini tutkimuskysymyksiin.

4. AINEISTO

Olen kerännyt aineistoni Hevostalli.net-keskustelufoorumilta. Sivustolla keskustellaan vaihtuvia tai rekisteröityjä nimimerkkejä käyttäen, mutta keskustelijoiden henkilöllisyys on salattu. Keskustelut ovat vapaasti kaikkien luettavissa ja kommentoitavissa. Olen seurannut tätä foorumia useita vuosia ja huomannut keskustelijoiden kiinnostavan usein huomiota kielioppivirheisiin. Kielioppivirheistä tehdään välillä omia keskusteluita, mutta keskustelupalstan kirjoittajat huomauttavat usein virheistä muissakin keskusteluissa.

Aloitin aineistoni keräämisen etsimällä sivustolta keskusteluita, joiden nimessä tai sisällössä esiintyy *kielioppi*. Kieliopilla tarkoitan tutkielmassani maallikoiden peruskoulussa oppimia kielioppisääntöjä. Hakutoiminnolla löysin useita keskusteluita, joissa keskustelijat jakoivat omia käsityksiään ja havaintojaan suomen kieleen liittyvistä asioista. Keskustelut on aloitettu elokuussa 2016 ja osa niistä on jatkunut myös syyskuussa. Keskusteluissa pyydettiin neuvoja, keskusteltiin suomen kieleen liittyvistä asioista sekä kommentoitiin toisten kielioppivirheitä. Valitsemassani keskustelussa yhdistyy useita eri aihepiirejä. *Mikä on pahin yhdysanavirhe?* -keskustelussa keskustelijat arvioivat erilaisten yhdysanavirheiden vakavuutta, jakavat kokemuksiaan yhdysanavirheistä yleensä ja pohtivat, mikä yhdyssana lopulta on.

Koska kandidaatintutkielman pituus on rajattu, keskityn analysoimaan yhden keskustelun sisältöä, enkä etsi vertailukohdetta muualta internetistä. Rajaan aineistostani pois tutkimusaiheeseen liittymättömät kommentit, joilla esimerkiksi kommentoidaan keskustelun laatua siihen mitään lisäämättä. Keskustelussa on yhteensä 63 kommenttia, joista 60 otan huomioon tutkielmassani.

Oletan, että enemmistö keskustelijoista on maallikoita eli ei-lingvistejä. Heillä ei siis ole alan koulutusta, ja heidän käsityksensä kielestä perustuvat pääosin koulussa opettuihin kielenhuollon normeihin. Tästä syystä on luontevaa lähestyä aineistoa kansanlingvistiisestä näkökulmasta eli tutkia maallikoiden käsityksiä kielestä. Kerron käytettävistä metodeista enemmän kolmannessa luvussa, jossa esittelen myös laajemmin kansanlingvistiikkaa tutkimusalana. Keskustelijoissa on kuitenkin selkeästi eritasoisia kielenkäyttäjiä, ja pyrin huomioimaan tämän analyysissä. Analyysissä ja taulukoissa esittelen kommentit

numerojärjestyksessä enkä erittele eri vastaajia, koska heidän samankaltaiset rekisteröimättömät nimimerkkinsä vaikeuttavat yksittäisten vastaajien tunnistamista. Osa keskustelijoista on siis voinut kirjoittaa useita kommentteja.

5. ANALYYSI

5.1. Maallikoiden käsityksiä yhdyssanoista

Aloitan analyysilukuni tutkimalla, miten maallikot käsittävät yhdyssanavirheen. Olen taulukoinut aineistostani sellaiset kommentit, joissa keskustelijat antavat esimerkkejä yhdyssanavirheistä. Tämä taulukko 2 on mukana tutkielmassani liitteessä 1. Olen käyttänyt taulukoinnissa apunani Milesin ja Hubermanin (1994) aineistolähtöisen induktiivisen aineiston analyysin kahta ensimmäistä vaihetta, eli olen pelkistänyt ja ryhmitellyt kommentit (Miles & Huberman 1994: 10–12). Aineistoni 60 kommentista taulukoinnissa on mukana 35. Yksi kommentoija on voinut antaa esimerkkejä useaan ryhmään. Näistä kommenteista on muotoutunut kahdeksan erilaista ryhmää, joista olen vielä koonnut pelkistetyin taulukon 1 auttamaan ryhmien hahmottamisessa.

TAULUKKO 1. Keskustelijoiden nimeämät yhdyssanavirhetyypit ryhmiteltynä.

Ryhmän nimi	Vastauksen määrä	Esimerkkejä aineistosta
Erikseen kirjoitetun yhdyssanan merkitys muuttuu	10	<i>ylen antava nainen, ylenantava nainen kaikenlaista, kaiken laista</i>
Yhteen kirjoitettu sanaliitto	8	<i>kuumasää, kokoajan</i>
Nominatiivialkuinen määriteyhdyssana kirjoitettu erikseen	6	<i>yhdys sana, vapaa päivä, ilta päivä</i>
Kolmiosainen yhdys-sana kirjoitettu erikseen	6	<i>kukka kaali laatikko, avio ero hakemus</i>
Yhdysmerkkiä käytetään liiallisesti	4	<i>kevät-tuuli, ylä-aste</i>
Muut tapaukset	4	<i>minkä lainen, mansi- ja mustikoita</i>
Erikseen kirjoitettu sävyartikkeli	2	<i>mitä hän, kuka han</i>

Ryhmän nimi	Vastauksen määrä	Esimerkkejä aineistosta
Genetiivialkuinen määrityshdyssana kirjoitettu erikseen	1	<i>johdon mukainen</i>

Useimmin keskustelijat nostavat esille yhdyssanan ymmärrettävyyden tärkeyden. 35 kommentista 10 kommentissa eli lähes kolmasosassa nähdään suurena virheenä, jos yhdyssanan erilleen kirjoittaminen muuttaa sen merkitystä. Esimerkiksi esimerkissä 1 maalikko nostaa ymmärrystä heikentävät yhdyssanavirheet erityisesti esille:

- (1) *Pahimmat yhdyssanavirheet on juuri niitä, joissa merkitys muuttuu. Kuten tuo ”vaihtaako mies gyneen”. Muut virheet on lähinnä vain ärsyttäviä.* (Vastaus 47)

Myös esimerkissä 2 kirjoittaja korostaa merkityksen muuttumisen painoarvoa:

- (2) *Pahimpia on ne virheet, jotka muuttavat asian merkitystä, esim. juurikin tuo ”haluan oppia kaikenlaista” vs. ”haluan oppia kaiken laista.* (Vastaus 62)

Vastajat käsittävät yhdyssanavirheen usein vaikeuttavan kommunikointia, sillä liikaa huomiota kiinnittyy väärinkirjoitettujen yhdyssanojen tulkitsemiseen. Tämä käy ilmi esimerkissä 3.

- (3) *Yksi ihan täysjärkinen työkaveri kirjoittaa käytännössä kaikki yhdyssanat erikseen. Hivenen turhauttavaa lukea hänen kirjoittamiaan raportteja, jotka ovat tyylisiin ”kävi suihkussa oma toimisesti ennen aamu palaa.” Tietää itsekin tekevänsä virheitä, mutta ei vissiin hahmota kielioppia huonostikaan. Suomen kielen kielikorva kuurona? (...) (Vastaus 60).*

Muita suuria virheryhmiä ovat yhteen kirjoitettu sanaliitto (8), nominatiivialkuinen määrityshdyssana kirjoitettu erikseen (6) ja kolmiosainen yhdyssana kirjoitettu erikseen (6). Näistä ryhmistä annetut esimerkkisanat ja sanaliitot ovat yleisiä ja osana jokapäiväistä elämää. Yhteen kirjoitetuista sanaliitoista nousee esille *kokoajan*, nominatiivialkuisista määrityshdyssanoista esimerkiksi *kesä loma*, *ruoka pöytä* ja *yhdys sana*, ja kolmiosaisista

yhdyssanoista *kukka kaali laatikko* tai *avio ero hakemus*. Tällaisten sanojen ja sanaliittojen oikeinkirjoituksen oletetaan olevan keskimääräisen kielenkäyttäjän hallussa, kuten käy ilmi esimerkissä 4.

- (4) *Apua, osa näistä on kyllä ihan hirveitä.. Eikä tarvi olla maisteri, että osaa kirjoittaa kesä loman yhdyssanaksi.* (Vastaus 44)

Yhdysmerkin käyttäminen tavallisissa yhdyssanoissa on virheryhmänä seuraavaksi suurin neljällä vastauksella. Kaikissa vastauksissa maallikot keskittyvät yhdysviivan liialliseen käyttöön: *ylä-aste, kevät-tuuli*. Tapauksia joissa esimerkiksi *ala-aste* tai *linja-auto* olisi kirjoitettu ilman yhdysmerkkiä ei aineistostani löydy. Myös Eerolan (2010) pro gradu -tutkielmassa todetaan, että yhdysmerkin liikakäyttö on lisääntynyt. Hänen aineistostaan käy ilmi, että yhdysmerkin liikakäyttö on yleisempää niissä sanoissa, joihin ei kuulu yhdysmerkkiä lainkaan (2,6 % vastauksista), kuin sanoissa, joihin yhdysmerkki valmiiksi kuuluu (0,8% vastauksista). Yhdysviiva jätetään kuitenkin virheellisesti pois 3,2 prosentista sanoja. (Eerola 2010: 42–43.) Yhdyssanaviiva jää siis myös pois sanasta, jopa useammin kuin sitä käytetään liikaa. Silti aineistoni maallikot nostavat esille vain yhdyssanaviivan liikakäytön.

Tutkimuskysymykseni kannalta mielenkiintoiseksi ryhmäksi nousee myös *muut tapaukset*. Tähän ryhmään olen kerännyt neljä vastausta, joita ei voi suoraan liittää muihin virheryhmiin. Nämä tapaukset ovat *mansi- ja mustikoita, perja-aate, minkä lainen ja täysjärkinen mais teri*. En voi pelkästään kommentteja lukemalla selvittää, käsittävätkö maallikot tapaukset yhdyssanoiksi vai ohittavatko he vain alkuperäisen keskustelukysymyksen. Tästä huolimatta voin tarkastella tapauksia.

Ensimmäinen ryhmän tapaus on *mansi- ja mustikoita*. Rinnasteisissa yhdyssanoissa ja rinnastuksen kaltaisissa rakenteissa yhdyssanan alku- tai loppuosasta voi puuttua yksi tai useampi leksikaalinen osa, joka esiintyy muualla rinnastusrakenteessa. Kirjoituksessa tätä elliptistä kohtaa merkitään yhdysmerkillä, esimerkiksi *rakennus- ja polttopuut = rakennuspuut ja polttopuut*. (ISK 2010 § 437.) Ensimmäisessä tapauksessa tavallisia leksemejä *mansikoita* ja *mustikoita* on käytetty rinnasteisten yhdyssanojen tapaan. Vaikka

kyseessä ei ole varsinainen yhdyssanavirhe, vastaaja voi käsittää ilmiön tarpeeksi läheiseksi yhdyssanavirheiden kanssa ja ottaa tapauksen esille yhdyssanavirhekeskustelussa.

Toinen mielenkiintoinen tapaus on esimerkissä 5 esiintyvä *perja-aate*.

- (5) *Kerran jossain topikissa sattui aika pahasti silmään kirjoitusasu perja-aate.*
(Vastaus 49).

Tapaus muistuttaa lekseemiä periaate, mutta koska tapaus on irrallaan kontekstista, en voi täysin varmasti määritellä sitä. Jos tapaus olisi vakiintunut suomen kieleen tässä muodossa, yhdysviiva olisi käytetty oikeinkirjoitussuosituksen mukaisesti. On vaikea sanoa, onko sana yksittäinen huolimattomuusvirhe vai laajemmin käytössä oleva kirjoitusmuoto. Tapaus on mielenkiintoinen monelta kannalta, mutta tämän tutkielman pituuden puitteissa en keskity tarkastelemaan sitä enempää.

Minkälainen on *Ison suomen kielioopin* (2010 § 610) mukaan interrogatiivikantainen proadjektiivi. Sekään ei siis kuulu yhdyssanoihin vaikka kirjoitetaankin yhteen. Maallikko on kuitenkin yhdistänyt tämän tapauksen muiden virheellisesti yhteen tai erikseen kirjoitettujen tapausten joukkoon. Keskustelijoiden joukossa on henkilöitä, jotka kiinnittävät tapaukseen huomiota. He kyseenalaistavat *minkälaisen* olevan yhdyssana, ja tapauksen määrittelemisestä kasvaa keskusteluun oma sivuhaaransa. Palaan tähän tarkemmin luvussa 5.3.2

Viimeisessä *muut tapaukset* -ryhmän osana on *täys järki nen mais teri*. Tapaus on osa kommenttia 61, joka näkyy esimerkissä 6.

- (6) *Täys järki nen täällä kirjoitteleva mais teri.* (Vastaus 61)

Tapauksessa ei ole nostettu esiin vain erilleen kirjoitettua yhdyssanaa, vaan myös erilleen kirjoitettuja tavuja. Tässäkään tapauksessa ei ole siis kysymys suorasta yhdyssanavirheestä. Palaan tähänkin kommenttiin myöhemmin tutkiessani luvussa 5, kuinka maallikot arvottavat kieltä ja kielenkäyttäjiä.

Kaksi vastaajaa käsittävät yhdyssanavirheeksi myös erilleen kirjoitetun sävyartikkelin -*han*. Toinen vastaajista kutsuu sävyartikkelia päätteeksi esimerkissä 7:

- (7) *Juuri tämä erilleen laitettu -hän -päätte on todella ärsyttävä! Yhden ihmisen tiedän, joka noin kirjoittaa. "Se hän se, "noinko han", "ei hän". Jestas...*
(Vastaus 24)

Tämäkään virheryhmä ei käsittele suoranaisesti yhdyssanoja, vaan maallikot rinnastavat virheellisesti erilleen kirjoitettuja tapauksia yhdyssanoihin.

Aineistostani nousi esille vain yksi genetiivialkuinen määriteyhdyssana kirjoitettuna erilleen: *johdon mukaisesti* (Vastaus 1). Pohdin, käsittävätkö maallikot nominatiivialkuisen määriteyhdyssanan erikseen kirjoittamisen suurempana ja helpommin havaittavana virheenä kuin genetiivialkuisen määriteyhdyssanan erikseen kirjoittamisen. *Kielitoimiston oikeinkirjoitusoppaan* mukaan yhteen tai erilleen kirjoittaminen on usein mahdollista, kun yhdyssanan alkuosa on n-loppuisessa muodossa (KO 2008: 248). Eerola (2010) toteaa pro gradu -tutkielmassaan, että vaikka abiturientit osasivat kirjoittaa parhaiten sanaliitot erilleen, eniten virheitä esiintyi sanaliitossa *käytännön työtä*. Hän myös huomauttaa, että genetiivialkuinen ilmaus voi selittää hahmottamisen vaikeuden. Toisaalta samassa tutkielmassa vain kolme 107:stä kirjoitti väärin *luokan opettaja*. (Eerola 2010: 52.) Myös Ylikuljun (2003) pro gradu -tutkielmassa genetiivialkuiset yhdyssanat ovat haasteellisimpia. Hänen aineistonsa determinativisissa yhdyssubstantiiveissa eniten virheitä esiintyy genetiivialkuisessa *kaupungintalo*-tyypissä (21,1 %) (Ylikulju 2003: 95). Ylikulju myös toteaa, että genetiivimuotoinen määriteosa vaikeuttaa etenkin yhdyssubstantiivien hahmottamista (Ylikulju 2003: 103). Maallikoiden on siis vaikeampaa hahmottaa genetiivialkuista yhdyssanaa, mutta he hallitsevat tutut genetiivialkuiset yhdyssanat.

5.2 Vastaavatko maallikoiden käsitykset kielenhuollon suosituksia?

Edellisessä alaluvussa olen tutkinut, miten maallikot käsittävät yhdyssanavirheen. Yhteenvetona yhteensä 35 kommenttia ovat sisältäneet maallikoiden käsityksiä yhdyssanavirheistä. Joissakin kommentteissa on tuotettu esimerkkejä useampiin ryhmiin. Yhteensä

vastauksia eri ryhmissä on 41. 35 vastauksessa yhdyssanavirheet käsitetään helposti taukoitavina tapauksina, jotka ovat yksinkertaista rajata ja ryhmitellä erilaisiksi kokonaisuuksiksi.

Toisaalta kuudessa vastauksessa yhdyssanavirheeksi käsitetään myös esimerkiksi erikseen kirjoitetut sävyartikkelit tai yksittäistapaukset, jotka eivät ole yhdyssanoja esimerkiksi *mansi- ja mustikoita*. Näissä tapauksissa maallikot ovat havainneet kielenhuollon suosituksista poikkeavia kirjoitusasuja mutta tuoneet ne esille väärässä kontekstissa. Keskustelijat siis kiinnittävät huomiota monenlaisiin poikkeaviin kirjoitusasuihin ja nostavat ne rohkeasti esille.

Esittelen tällaisista tapauksista vielä yhden vastauksen, jossa maallikko on ensin nostanut esille erikseen kirjoitetut yhdysartikkelit ja kiinnittänyt vielä huomionsa lyhenteeseen *fc* esimerkissä 8.

- (8) *Facesta n.25 vee tyttösen kirjoituksia: mitä hän, kuka han, kenekö hän.. jne. Facebookista käyttää lyhennettä fc :D* (Vastaus 8)

Kielitoimiston oikeinkirjoitusoppaan (2008: 141) mukaan lyhenteillä säästetään tilaa, mutta kirjoittajan täytyy myös harkita, onko lyhenne ymmärrettävä. Käyttäessä vähemmän tunnettuja lyhenteitä on syytä selittää lyhenne. Esimerkissä kahdeksan maallikon esille nostama lyhenne onkin oikeinkirjoitussuosituksen vastainen, koska lyhenne ei ole tunnettu, ja voi heikentää tekstin ymmärrettävyyttä. Myös toisen maallikon käsitys vastaa kielitoimiston suosituksia. Esimerkissä 9 hän on havainnut, että osa ihmisistä kirjoittaa *koko ajan* yhteen, ja hän haluaa korostaa tietävänsä oikean kirjoitusasun:

- (9) ”*Kokoajan! (Kun se on oikeasti koko ajan).*” (Vastaus 12)

Maallikoilla on myös kielenhuollon suositusten vastaisia käsityksiä. Esimerkissä 10 maallikko kutsuu yhdysartikkeleita päätteiksi:

- (10) *Juuri tämä erilleen laitettu -hän -päätte on todella ärsyttävä! Yhden ihmisen tiedän, joka noin kirjoittaa. ”Se hän se, ”noinko han”, ”ei hän”. Jestas...* (Vastaus 24)

KS:n mukaan päätte on: ”*Sanavartalon perään kiinnittyvä taivutusaines; myös muista sananloppuisista kielenaineksista. Genetiivin päätte on -n. Taivutuspäätte. Verbien persoonapäätteet.*” (KS 2016 s.v. päätte). Maallikko käyttää tätä käsitettä virheellisesti.

Toinen maallikko on esimerkissä 11 maininnut sanaliittojen yhteen kirjoittamisen yhdys-sanavirheeksi, mutta käyttää suositusten vastaista nimitystä:

(11) ...*ja sanojen tunkeminen yhteen. Kuumasää.* (Vastaus 5).

Näissä molemmissa tapauksissa maallikot havaitsevat virheellisiä kirjoitusasuja, mutta heidän metakielensä on puutteellista, eivätkä he pysty kommentoimaan ilmiötä tarkasti lingvistikäsitteillä.

5.3. Miten kirjoittajat opettavat yhdyssanoja toisilleen?

Yksi osa aineistoni keskustelua on se, että maallikot opettavat toisilleen, mitkä sanat luokituvat yhdyssanoihin sekä yhdyssanan ja sanaliiton merkityserot. Keskustelusta nousee esille erityisesti proadjektiivien, kuten *minkälainen*, sekoittaminen yhdyssanoihin sekä *kissanpennun* ja *kissan pennun* väliset merkityserot. Selittäessään ja opettaessaan yhdyssanoja maallikot tukeutuvat ensimmäisessä tapauksessa esimerkkeihin ja toisessa enemmän lähteisiin, kuten Wikipediaan ja Kotimaisten kielten tutkimuskeskukseen. Tutkin, onnistuvatko maallikot opettamaan toisilleen kysytyjä asioita, miten nopeasti tämä tapahtuu ja kuinka tarkkoja neuvot ovat lingvistiseen tietoon verrattuna. Jari Sirviö (2014) on pro gradu -tutkielmassaan tutkinut maallikoiden antamia kielineuvoja keskustelufoorumilla. Vertaan havaintojani hänen tutkimustuloksiinsa.

5.3.1. Maallikoiden keskustelua *kissanpennun* ja *kissan pennun* merkityseroista

Ensimmäinen neuvoa kysyvä kommentti tarttuu toisen keskustelijan vastaukseen pahimmasta yhdyssanavirheestä ja pyytää tarkennusta esimerkissä 12:

- (12) *Miten kissan pentu on eri asia kuin kissanpentu? Onko myös ihmislapsi ja ihmisen lapsi eri asioita? (Vastaus 19).*

Tästä alkaa vastausketju, jossa muut keskustelijat yrittävät vastata kysyjälle. Vastausketju aloitusviestineen on seitsemän kommenttia pitkä. Se on melko suuri osa aineistoni 60 kommentista, koska se ei vastaa alkuperäiseen keskustelukysymykseen vaan on vastaajien itse luoma keskustelun sivuhaara. Pituus on myös siksi mielestäni huomattava, koska yksinkertaiseen kysymykseen olisi mahdollista antaa kattava vastaus nopeammin. Ylikulju (2003) toteaa kuitenkin pro gradu -tutkielmassaan, että hänenkin kielenoppaillaan on ongelmia hahmottaa eroa konkreettisen ja yleisen merkityksen välillä. Esimerkiksi *tupakanpoltossa* on kyse laajemmasta ilmiöstä kuin yhden tupakan polttamisesta. (Ylikulju 2003: 96.)

Merkityseron opettaminen tapahtuu maallikon antamalla esimerkeillä kuten esimerkissä 13:

- (13) *Tuon meidän kissan pentu, tuo meidän kissanpentu. Hän on tuon ihmisen lapsi, suloinen ihmisenlapsi. (Vastaus 21).*

Tämä ei kuitenkaan riitä kysyjälle, vaan hän tarvitsee lisätarkennusta esimerkissä 14. Kysyjä myös jatkaa keskustelua perustelemalla omaa näkökulmaansa esimerkissä 15.

- (14) *Niin mutta kyllähän kissan pentu tarkoittaa että "tuolla valkoisella kissalla on pentu" eli kissanpentu. En ymmärrä edelleenkään miten sen merkitys muka muuttuu... (Vastaus 23).*

- (15) *Tai parempi esimerkki: Meidän kissan pentu avasi tänään silmänsä. Eli siis omistamasi kissan pentu, joka on kissanpentu :D (Vastaus 24)*

Tämän kommentin jälkeen keskustelussa puhutaan muista aiheista, mutta aiheeseen palataan myöhemmin, ja muut maallikot pyrkivät yhä selittämään merkityseroa toisilla esimerkeillä. Esimerkissä 16 vastaaja puhuttelee kysyjää ja selittää omalla esimerkillään *kissanpennun* ja *kissan pennun* eroja:

- (16) *-, kyllä sillä on eroa, puhutaanko kissan pennusta vai kissan pennusta.*

Esimerkki: ”Meidän kissan pentu jäi eilen auton alle. Pentu luovutettiin viime viikolla uudelle omistajalle, ja se pääsi häneltä karkuun.” <- pentu ei siis ole enää meidän, vaikka meidän kissamme sen on synnyttänyt.

Tai: ”Meidän kissanpentu jäi eilen auton alle. Äiti vei sen välittömästi eläinlääkäriin.” <- tässä tapauksessa pentu on meidän, ei kenenkään vieraan omistama. (Vastaus 39).

Tämän kommentin jälkeen aiheeseen palataan enää kahdesti. Toinen keskustelijoista on sitä mieltä, että merkityserot ovat selkeät niitä sen enempää selittämättä, ja viimeinen kommentoija antaa vielä omat esimerkinsä merkityseron ymmärtämiseksi. Viimeinen aiheeseen liittyvä kommentti on kirjoitettu aiheistoni loppupuolella. Tämä keskustelun sivuhaara on siis kestänyt varsinaisen keskustelun ensimmäisestä kolmanneksesta viimeiseen kolmannekseen. Vaikka alkuperäinen kysyjä ei enää palaa jatkamaan keskustelua, siihen otetaan osaa.

En voi olla varma onnistuiko maallikoiden antama opetus. Maallikoiden antamat selitykset mahdollistavat mielestäni ymmärryksen, ja varsinkin viimeinen keskusteluun kirjoitettu kommentti esimerkissä 17 selittää hyvin merkityseron:

(17) ”Miten kissan pentu on eri asia kuin kissanpentu? Onko myös ihmislapsi ja ihmisen lapsi eri asioita?”

*Kissan pentu -> jonkun **kissan** pentu (jonkun **ihmisen** kissanpentu, merkitys muuttuu)*

Kissanpentu ->pentuikäinen kissa

Tässä tapauksessa maallikoiden vastauksissa ei ollut juurikaan ristiriitaisuuksia. Niiden joukosta kysyjän on mielestäni mahdollista poimia esimerkit, jotka tukevat hänen ymmärrystään ja tarjoavat vastauksen hänen kysymykseensä. Maallikot pyrkivät vastaamaan perusteellisesti aloittajan kysymykseen. Opetus on sinnikästä, koska vaikka kaikki vastaukset ovat toistensa kaltaisia, maallikot näkevät vaivaa muotoillakseen saman asian eri sanakäantein. Kysyjä saa vastaukset kysymykseensä myös melko nopeasti. Kaikki viestiketjun vastaukset on kirjoitettu kahden päivän sisällä kysymyksestä ja osa jo muutaman minuutin kysymyksen esittämisen jälkeen.

5.3.2 Onko *minkälainen* maallikoiden mielestä yhdyssana?

Toinen keskustelijoille päänvaivaa ja väärinymmärrystä aiheuttava asia on proadjektiivit, vaikka keskustelussa pyydetään kuvailemaan alun perin yhdyssanavirheitä. Aineistossa esiintyy muitakin tapauksia, jotka eivät kuulu yhdyssanoihin, mutta maallikot keskittyvät erityisesti keskustelemaan proadjektiivista *minkälainen*. Erityistä huomiota ilman jää esimerkiksi tapaus *mansi- ja mustikoita*, joka ei myöskään kuulu yhdyssanoihin, eikä siis yhdyssanavirheeksikään, vaikka kirjoitusasu onkin kielenhuollon suositusten vastainen. Tässä tapauksessa kommentteja on mukana 12, ja ne sisältävät enemmän vaihtelua kuin *kissanpentu* vai *kissan pentu* -keskustelun kommentit. Tässä kommenttiketjussa on enemmän toisten kommenttien arvostelua ja muunlaista naljailua. Maallikot antavat myös väärä tai huolimattomia vastauksia, joihin muut vastaajat puuttuvat napakasti.

Esimerkissä 19 keskustelun sivuhaaran aloittaa kommentti, jossa kyseenalaistetaan *minkälaisen* tai *toisenlaisen* olevan yhdyssana:

- (19) *Kenen mielestä "minkälainen" tai "toisenlainen" on yhdyssana? Miksi?*
(Vastaus 28).

Tämä tapaus eroaakin edellisestä alaluvusta, koska tässä ei suoranaisesti pyydetä neuvoa vaan perustelemaan keskustelunavaajan näkemyksen vastaista kantaa. Keskustelusta muotoutuu kuitenkin opettava, kun maallikot esittelevät yhdyssanan määritelmää, proadjektiivin määritelmää sekä selventävät niiden eroavaisuuksia. Keskustelunavaus tuottaa heti kaksi vastausta. Molemmat maallikot perustelevat eri lähteitä käyttäen proadjektiivin olevan yhdyssana esimerkeissä 20 ja 21.

- (20) *eg: Kenen tahansa suomen kieliopista ymmärtävän: http://kaino.kotus.fi/cgi-bin/julk1/termit.cgi?h_id=iCHEJGAGH* (Vastaus 28)

- (21) *eg: Kaikkien, jotka osaavat suomea. :) Kielitoimistolta terveisiä: Proadjektiivit on pronominkantainen lainen- ~ läinen- tai moinen- ~ möinen-loppuinen adjektiivit, joka ei kuvaa ominaisuutta vaan viittaa yhteydestä ilmenevään ominaisuuteen. Proadjektiivin kantana voi olla demonstratiivipronomini (esim. sellainen, tällainen), kvanttoripronomini (esim. kaikenlainen, minkäänlainen), relatiivi- ja interrogatiivipronomini (esim. jollainen, minkälainen) tai proadverbi (esim. silloinen). Proadjektiivit eivät komparoidu eikä niihin liity intensiteettimäärittä. Tässä suhteessa vertailuadjektiivit samanlainen, erilainen ovat lähempänä tavallisia adjektiivit*

veja kuin proadjektiiveja: hyvin samanlainen, vähän erilaisempaa. Monia proadjektiiveja käytetään substantiivisesti, esim. Tuollaiseen en usko. (→ § 610, 629, 715–.) (Vastaus 29)

Maallikoiden antamat vastaukset ovat virheellisiä, mutta he ovat silti osanneet käyttää hyväkseen kielitieteellisiä lähteitä. Ensimmäisessä viestissä on linkki *Ison suomen kie-liopin* nettiversioon, jossa on interrogatiivipronominin määritelmä, ja toisessa viestissä on kopioitu suoraan saman teoksen määritelmä proadjektiiville. Molemmat vastaajat osaavat etsiä kielitieteellisiä lähteitä väitteidensä tueksi, ja he osaavat määritellä tapauksen *minkälainen*, mutta he sekoittavat yhdyssanan ja yhteen kirjoittamisen, ja tarjoavat osittain väärää tietoa.

Sirviö (2014) toteaa tutkielmassaan, että maallikoiden pyytäessä kielineuvoja he saavat tiedon yleensä nopeasti. Oikeiden neuvojen lomassa on kuitenkin yleensä myös virheellisiä neuvoja, ja jää kysyjän oman harkinnan varaan löytää oikea neuvo. Usein keskustelut saattavat myös harhautua sivupoluille, ja alkuperäinen kysymys saattaa jäädä niiden varjoon. (Sirviö 2014: 78.) Tutkielmani keskustelussakin virheellisiin vastauksiin puututaan nopeasti. Maallikot kyseenalaistavat kielineuvot ja kommentoivat kärkevästi tapausta esimerkeissä 22, 23 ja 24.

- (22) *Mitä hemmettiä??? Siis miten ihmeessä sijamuoto tekee sanasta yhdyssanan? Mielestäsi siis esim. sanat "kuka" ja "millainen" ovat yhdyssanoja? Muodostuuko esim. sana "millainen" sanoista milla ja inen. Milla tarkoittaa työn nimeä ja inen tarkoittaa vähän. Niinkö? Ei jestas sentään* (Vastaus 30)
- (23) *Siis totanoin,,, ymmärrätteks te kaikki nyt ihan varmasti mitä tarkoittaa yhdyssana,,,* (Vastaus 31)
- (24) *Eg varmaan tarkoitti, että esimerkiksi "noinkohan" ei varsinaisesti ole yhdyssana, koska kyse on päätteestä? Yhdyssanoja ovat esimerkiksi kissanpentu tai tiilitalo. En nyt osaa luokitella sanaa minkälainen, mutta ei kai se varsinaisesti yhdyssana ole* (Vastaus 32)

Maallikot vaativat kielineuvoissa tarkkuutta, eivätkä he hyväksy *minkälaista* kutsuttavan yhdyssanaksi. Kukaan kommentoijista ei kuitenkaan määritä kattavasti sanaa, vaan he tyytyvät osoittamaan edellisten vastaajien virheet. Esimerkissä 24 maallikko tunnustaa

oman epävarmuutensa *minkälaisen* määrittämisessä, mutta hän uskaltaa silti kumota toisten väittämiä.

Tämän jälkeen keskustelu ajautuu maallikoiden keskinäiseen naljailuun. Asiallisen kysymykseen vastaavan kommentoinnin sijaan keskustelijat arvostelevat toistensa kielitaitoa ja luetun ymmärrystä esimerkeissä 25 ja 26.

- (25) *Kannattaako päteä, jos ei ymmärrä mistään mitään. Olette - ja *** aika no-
loja ettekä ymmärrä kielioppia ettekä edes lukemaanne.* (Vastaus 34)
- (26) *Minkälainen on ihan yhä paljon yhdyssana kuin presidentti.* (Vastaus 35)

Lopulta maallikot pyrkivät kuitenkin keskustelemaan alkuperäisestä aiheesta esimerkeissä 27, 28 ja 29:

- (28) *eg: Kuka ei ole yhdyssana, mutta siitä tehty proadjektiivi "kenenlainen" kirjoitetaan yhteen eikä erikseen. Tämä siis esimerkkinä siitä, kun joku ylempänä ihmetteli "-lainen" päätteet, jotka kirjoitetaan erikseen." Niitä siis ei kirjoiteta erikseen.* (Vastaus 36)
- (29) *No totta hemmetissä kenenlainen kirjoitetaan yhteen, mutta ei se ole siltikään yhdyssana. Se on yksi ainoa sana joka on taivutettu sijamuodossa. Vai mitä muka tarkoittaa lainen? Kenen lainen? Yhdyssana muodostuu kahdesta sanasta jotka tarkoittavat erikseenkin jotain esim. lava-auto, kaappikello. kenen" lainen" Ei, kenenlainen ei ole yhdyssana, ei ainakaan Suomen kielioppia ymmärtäville. Se, että kenenlainen kirjoitetaan yhteen ei tee siitä yhdyssanaa.* (Vastaus 37)
- (30) *"Yhdyssana on kahden tai useamman sanan muodostama sana, jolla on oma merkityksensä. Tavanomainen yhdyssana, kuten kirjakauppa, koostuu perusosasta (kauppa) ja määriteosasta (kirja)." <https://fi.wikipedia.org/wiki/Yhdyssana>"* (Vastaus 38)

Näissäkin kommentteissa on virheellisiä osia, mutta niistä käy ilmi, että proadjektiivien osat kirjoitetaan yhteen, vaikka ne eivät olekaan yhdyssanoja. Kommentteissa myös määritellään oikeaoppisesti yhdyssana. Toisaalta vastauksessa 36 kerrotaan virheellisesti, että *kenenlainen* on proadjektiivi. Vastauksessa 37 väitetään virheellisesti, että *lainen* ei tarkoita yksinään mitään. Sillä on kuitenkin itsenäinen merkitys ja sitä voidaan käyttää rinnakkain ilmauksen *kaltainen* kanssa, esimerkiksi *Einsteinin lainen nero* (Kielitoimiston sanakirja 2016 s.v. *kaltainen*).

Tässä tapauksessa mikään kommentti ei anna täysin oikeaa vastausta kysyjän kysymykseen. Useimmissa kommentteista vastataan kysymykseen osittain, mutta vastaukset joko sisältävät väärää tietoa tai niistä puuttuu olennaista tietoa. Vastauksista on kuitenkin mahdollista poimia oikeat tiedot vähän vaivaa näkemällä. Maallikot antavat kielineuvoja aktiivisesti ja puuttuvat toistensa virheisiin. Jos maallikot lukisivat toistensa ja omat kommenttinsa huolellisemmin, voisivat heidän neuvonsa osua helpommin ja nopeammin oikeaan.

5.4. Miten kirjoittajat arvottavat kieltä tai kielenkäyttäjiä?

Keskustelun alkuperäinen tavoite on selvittää keskustelijoiden mielestä ”pahimmat yhdyssanavirheet”. Keskustelussa on siis luonnollisesti arvottavia käsityksiä, joita kutsun asenteiksi. Aineistossani maallikoilla on asenteita sekä kieltä että kielenkäyttäjiä kohtaan. Tutkin niitä seuraavissa alaluvuissa. Alaluvussa 5.4.1 *Miten kirjoittajat arvottavat kieltä* en ala käydä läpi kaikkia esimerkkejä, joissa maallikot arvottavat kieltä. Sen sijaan nostan esille muutamia huomioita ja kommentoin heidän asenteitaan kokoavasti.

5.4.1. Miten kirjoittajat arvottavat kieltä?

(31) *Pahin yhdys-sana virhe? jaa-a, taitaa olla kaikki virheet vähintäänkin ärsyttäviä.* (Vastaus 48)

Suurin osa maallikoista arvottaa yhdyssanavirheitä ja nostaa esille heidän mielestään vakavimmat yhdyssanavirheet. Tämä on oletettavaa, koska ”pahimpien” yhdyssanavirheiden arvottaminen on keskustelun alkuperäinen ja tärkein tehtävä. Esimerkissä 31 maallikko havainnollistaa vastauksessaan erilaisia virhetyyppejä, kuten yhdyssanaviivan käyttöä tavallisessa yhdyssanassa ja kolmiosaisen yhdyssanan erilleen kirjoittamista.

Muissakin vastauksissa maallikot nostavat esille yhden tai useamman virhetyypin ja antavat niistä esimerkkejä. Vain yksi vastaajista ilmaisee välinpitämättömyyttään yhdyssa-

navirheisiin. Hänenkin kommentissaan on kuitenkin maininta ymmärrettävyyden merkityksestä esimerkissä 32:

- (32) *Ihan on paskanhailee, miten kirjoittelette. Jos asia ymmärretään sinne päin.*
(Vastaus 46)

Vaikka yhtä maallikkoa ei kiinnosta yhdyssanavirheet, toisissa ne herättävät voimakkaita tunteita, jotka ilmenevät maallikoiden käyttämässä sanavalinnoissa. Maallikot käyttävät yhdyssanavirheistä keskustellessaan arvottavia ilmaisuja, kuten ”ärsyttävä”, ”pahin virhe”, ”sattui aika pahasti silmään” ja ”tuntui pahalta lukea”.

Eräs maallikoista luokittelee vastauksessa 3 osan yhdyssanavirheistä ”selkeiksi” ja ”räikeiksi”. Tällaisia tapauksia hänen mukaansa ovat esimerkiksi ”kotitehtävä”, ”ruokapöytä” ja ”limsapullo”. Maallikko arvottaa tällaiset virheet jyrkemmin kuin vähemmän konkreettiset ja harvemmin käytetyt yhdyssanat väärin kirjoitettuna. Samanlaisia asenteita on myös esimerkeissä 33 ja 34:

- (33) *Kyllä pahimpia ovat nämä kesä loma, maito kannu -tyyppiset (..)* (Vastaus 11)

- (34) *Joulukuusi geo-kätkö. Ihan oikeasti?! Pahimpia pn tavalliset sanat erikseen kirjoitettuina ja väliviivat sinne kuulumattomissa paikoissa.* (Vastaus 43)

Esimerkissä 33 maallikko puhuu tietyn tyyppisistä yhdyssanoista, ja esimerkissä 34 toinen maallikko puhuu *tavallisista* yhdyssanoista. *Kielitoimiston oikeinkirjoitusoppaan* mukaan yhdyssanan perustapaus on kahden substantiivin sanajono, joka muodostaa kokonaisuuden. Sanan alkuosa on tällöin nominatiivissa. (KO 2008: 245.) Maallikoiden antamat esimerkit ovat tällaisia perustapauksia, ja niiden väärin kirjoittaminen häiritsee kirjoittajia erityisesti.

5.4.2 Miten kirjoittajat arvottavat kielenkäyttäjiä?

Aineistostani käy ilmi, että yleisimpien yhdyssanojen osaamisen oletetaan kuuluvan ihmisten yleissivistykseen ja kouluopetukseen. Osa maallikoista reagoi yhdyssanavirheisiin voimakkaasti, ja he arvostelevat virheiden tekijöitä suorasanaisesti esimerkeissä 35, 36 ja

37.

- (35) *Kyllä pahimpia ovat nämä kesä loma, maito kannu, -tyyppiset, enkä voi lakata ihmettelemästä, että muuten ihan normaaleilta vaikuttavat ihmisetkin näin kirjoittavat (Vastaus 11)*
- (36) *Eniten ärsyttää selkeät ja räikeät virheet. Ymmärrän, että yhdyssanat voi joillekin olla vaikeita ja on sanojajoita itsekin tarkistan googlesta. Mutta miten on mahdollista kirjoittaa väärin sanoja jotka jokainen aikuinen on nähnyt tuhansia kertoja. Kotitehtävä, ruokapöytä, pöytäliina, limsapullo, täysikuu yms (Vastaus 3)*
- (36) *Apua, osa näistä on kyllä ihan hirveitä.. Eikä tarvi olla maisteri, että osaa kirjoittaa kesä loman yhdyssanaksi (Vastaus 45)*

Esimerkistä 36 käy myös ilmi, ettei vastaajan mielestä yhdyssanojen osaaminen vaadi korkeakoulutusta, vaan se on kaikkien hallittavissa oleva asia. Toisaalta esimerkissä 37 toisen maallikon vastauksesta voi päätellä, että juuri korkeakoulutettujen ”maistereiden” oletetaan hallitsevan yhdyssanat.

- (37) *Täys järki nen täällä kirjoitteleva mais teri (Vastaus 61)*

Vastauksista käy myös ilmi, että toistuvat yhdyssanavirheet horjuttavat muidenkin kirjoittajien uskottavuutta. Maallikot suhtautuvat yhdyssanavirheiden tekijöihin eri tavoin kuin virheetöntä tekstiä kirjoittaviin. Yksi vastaajista yhdistää yhdyssanavirheet myös älykkyyden puutteeseen esimerkissä 38.

- (38) *Lukekaa joskus fbssa jotain äitipalstaa niin sokeudutte. En oo edes äiti mutta luen lahden alueen äitejä. Tulee sellanen fiilis yhdyssanoista ja kirjoitustyylistä, että suurin osa on jotenkin vajaita (Vastaja 57).*

Vastaajat kiinnittävät huomiota yhdyssanavirheiden tekijöihin myös työelämässä. Yhdyssanavirheet voivat vaikeuttaa ymmärrystä ja hidastaa työntekoa. Eräs maallikoista kertoo esimerkin omasta työkaveristaan esimerkissä 39:

- (39) *Yksi ihan täysjärkinen työkaverini kirjoittaa käytännössä kaikki yhdyssanat erikseen. Hivenen turhauttavaa lukea hänen kirjoittamiaan raportteja, jotka ovat tyyliin "kävi suihkussa oma toimisesti ennen aamu palaa." Tietää itsekin tekevänsä virheitä, mutta ei vissiin hahmota kielioppia huonostikaan. (...)*
(Vastaus 60)

Edellisessä alaluvussa olen todennut, että suurin osa aineistoni maallikoista arvottaa erityyppisiä yhdyssanavirheitä, ja vain yksi ilmaisee välinpitämättömyytensä virheitä kohtaan esimerkissä 32. Toinen maallikko arvottaa välittömästi viestin kirjoittajaa esimerkissä 40:

(40) *^ Just tuo on sen sortin piittaamattomuutta, mitä en tajua. Harvassa viestimissessä ole kyse pelkästään ymmärretyksi tulemisesta. Yleensä varsinaisen viestin seassa välitetään vähän muutakin informaatiota ja itsestään antaa aika huonon kuvan, jos ei osaa kirjoittaa lyijy kynää yhteen.* (vastaaja 47)

Maallikko nostaa esille, että viestinnässä varsinaisen viestin lisäksi vastaanottaja saa aina lisäinformaatiota esimerkiksi kirjoittajan tehdessä yhdyssanavirheitä.

Aineistossani kukaan ei puolusta yhdyssanavirheiden tekijöitä. Muutamat nostavat kuitenkin esille, että heidänkin tietämyksensä horjuu vaikeammissa tapauksissa. Yhteenvetona aineistoni maallikot suhtautuvat negatiivisesti yhdyssanavirheiden tekijöihin, jos virheet ovat toistuvia tai heidän mielestään vakavia.

6. PÄÄTÄNTÖ

Olen tutkielmassani tutkinut maallikoiden käsityksiä ja havaintoja yhdyssanoista internetin keskustelupalstalla. Tutkielmani aineisto koostuu yhdestä Hevostalli.net-keskustelufoorumin ”*Mikä on pahin yhdyssanavirhe?*” -keskustelusta. Keskustelussa on yhteensä 63 viestiä, joista 60 olen ottanut huomioon tutkielmassani. Keskusteluun osallistujat ovat anonyymejä henkilöitä, enkä tiedä heidän perustietojaan, mutta oletan, ettei heillä ole kielitieteellistä koulutusta. Käytän aineistonani internetissä käytyä keskustelua, koska siellä maallikot keskustelevat reaaliaikaisesti ja suorasti heitä askarruttavista kieliasioista.

Tutkielmani on kansanlingvistinen, ja samankaltaista tutkimusta on tehty melko vähän jo siitä syystä, että kansanlingvistiikka on nuori tieteenala. Toivonkin, että tutkielmani tuo uutta hyödyllistä tietoa maallikoiden kielellisistä käsityksistä ja havainnoista. Tutkimusmetodinani olen käyttänyt laadullista sisällönanalyysiä, joka on osoittautunut toimivaksi valinnaksi tutkielmassani.

Tutkimukseni on aineistolähtöinen, ja aineiston pohjalta on noussut esille neljä tutkimuskysymystä, joihin olen vastannut analyysiluvussa. Olen saanut selville, että suurin osa vastaajista käsittää yhdyssanavirheen konkreettisina yhdyssanavirhe-esimerkkeinä, jotka saa helposti myös ryhmiteltyä. Toisaalta osa vastaajista käsittää yhdyssanavirheeksi myös yhdyssanavirheisiin kuulumattomia tapauksia, kuten erikseen kirjoitetut sävypartikkelit ja muita yksittäistapauksia.

Olen tutkinut myös, ovatko maallikoiden käsitykset kielitoimiston suositusten mukaisia. Aineistostani nousee esille esimerkiksi maallikoiden metakielen puutteellisuus. He ovat havainneet monenlaisia poikkeavia kirjoitusasuja, mutteivat käytä kommentoidessaan oikeaoppisia lingvistisiä termejä. Samanlaisia havaintoja tein tutkiessani, miten maallikot opettavat yhdyssanoja toisilleen.

Opettaessaan yhdyssanoja maallikot käyttävät apunaan kielitieteellisiä lähteitä ja esimerkkejä. Kysyjät saavat vastauksia nopeasti, mutta usein vastaukset jäävät puutteelliseksi tai sisältävät myös väärää tietoa. Aineistoni maallikot neuvovat kuitenkin sinnikkäästi ja nostavat usein esille toistensa huolimattomuudet.

Aineistoni maallikoilla on myös vahvoja asenteita kieltä ja sen käyttäjiä kohtaan. Kirjoittajat arvottavat erilaisia yhdyssanavirheitä ja nostavat niistä osan esille voimakkaammin kuin osan. Toisilta kielenkäyttäjiltä maallikot odottavat yleisimpien yhdyssanojen hallitsemista. Yhdyssanataitojen puute aiheuttaa kirjoittajan muidenkin ominaisuuksien aliarvioimista.

Tutkielmassani nousi esiin erikoisiakin kielellisiä ilmiöitä kuten tapaus *mansi- ja mustikoita*. Tässä tutkielmassa olen keskittynyt tutkimaan käsityksiä yhdyssanoista, ja tutkielman laajuus rajoittaa tällaisiin mielenkiintoisiin ilmiöihin tarkemmin perehtymistä. Olisi kuitenkin kiinnostavaa tutkia, kuinka laaja tällainen ilmiö on. Jatkossa haluaisin myös laajentaa aineistoani kattamaan useita keskustelufoorumeita tutkimuksen luotettavuuden parantamiseksi. Kielikeskusteluja käydään internetissä nykyään niin runsaasti, että olisi varmasti helppoa etsiä useita mielenkiintoisia keskusteluja aineistoksi.

LÄHTEET

Aineisto

Mikä on pahin yhdyssanavirhe? <http://forum.hevos-talli.net/read.php?f=9&i=5374842&t=5374296> (12.9.2016)

Kirjallisuus

- EEROLA, TARJA 2010: *Luokanopettaja vai luokan opettaja? Abituriienttien yhdyssanataidot osittaissanelutestillä mitattuna*. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopiston kielten laitos.
- HENTTUNEN, JENNI 2013: *Yhdyssanat Oulun lyseon IB-lukiolaisten kirjoitelmissa*. Kandidaatintutkielma. Oulun yliopiston suomen kielen laitos.
- HIETALAHTI, JUHA 2011: *Yhdyssanan prototyypisyys abituriienttien kirjoitelmissa*. Pro gradu -tutkielma. Oulun yliopiston suomen kielen laitos.
- HÄGG, JOHANNA 2014: *Maallikoiden käsityksiä Oulun seudun murteesta ja sen sosiaalisesta variaatiosta*. Pro gradu -tutkielma. Oulun yliopiston suomen kielen laitos.
- ISK = HAKULINEN, AULI – VILKUNA, MARIA – KORHONEN, RIITTA – KOIVISTO, VESA – HEINONEN, TARJA RIITTA – ALHO, IRJA 2010: *Iso suomen kielioppi*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- JÄRVENPÄÄ, HEINI 2009: *Yhdyssanat kahdeksaluokkalaisten kirjoitelmissa*. Pro gradu -tutkielma. Oulun yliopiston suomen kielen laitos.
- KO = KANKAANPÄÄ, SALLI – ERONEN, RIITTA 2008: *Kielitoimiston oikeinkirjoitusopas*. Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen julkaisuja 147. Helsinki: Kotimaisten kielten tutkimuskeskus.
- KOTIMAISTEN KIELTEN KESKUS 2016: *Yhdysmerkki -*. Kielikello 2/2006.
<http://www.kielikello.fi/index.php?mid=2&pid=11&aid=1685> (28.11.2016)
- KS = *Kielitoimiston sanakirja*. Kotimaisten kielten keskuksen julkaisuja 166. Helsinki: Kotimaisten kielten keskus ja Kielikone 2012. <http://mot.kielikone.fi/mot/OUYO/netmot.exe> (28.11.2016)

- MIELIKÄINEN, AILA – PALANDER, MARJATTA 2002: *Suomalaisten murreasenteista*. – *Sananjalka* 44 s. 6–109. <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10224/3643/mielikainen86-109.pdf?sequence=1> (30.11.2016)
- MIELIKÄINEN, AILA – PALANDER, MARJATTA 2014: *Miten suomalaiset puhuvat murteista? Kansanlingvistinen tutkimus metakielestä*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- MILES, MATTHEW B. – HUBERMAN, A. M. 1994: *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. 2. ed. Thousand Oaks: Sage.
- NIEDZIELSKI, NANCY A. – PRESTON, DENNIS R. 2000: *Folk Linguistics*. Berlin: De Gruyter Mouton.
- PALANDER, MARJATTA 2001: Kansan käsityksistä lingvistiikkaa. – *Virittäjä* 105 s. 147–151.
- PRESTON, DENNIS 2006: Folk linguistics. – Keith Brown (toim.), *The encyclopedia of language and linguistics. Volume 9* s. 521-533. Oxford: Elsevier
- PRESTON, DENNIS R. 2011: *The Power of language Regard – Discrimination, Classification, Comprehension, and Production – Dialectologia*, Special issue, II s. 9–33.
- RANUA, ELISA 2001: *Miten tuotteen nimi rakennetaan? Vaatteiden ja työkalujen nimitykset suoramainonnassa*. Pro gradu -tutkielma. Oulun yliopiston suomen ja saamen kielen laitos.
- SAVINIEMI, MAIJA 2015: *On noloa, jos ammattilaiset tekevät tökeröitä kielioppivirheitä: toimitushenkilökunnan kielenhuoltotiedot, -käytännöt ja -diskurssit*. Acta Universitatis Ouluensis. Series B, Humaniora vol. 127. <http://jultika.oulu.fi/files/isbn9789526207773.pdf> (30.11.2016)
- SIRVIÖ, JARI 2014: *"Minua eivät intonaatiokuviot häiritse – piittaamattomuus yleiskielestä sitäkin enemmän": Kielikeskustelu verkkoyhteisössä ja sosiaalisessa mediassa*. Pro gradu -tutkielma. Oulun yliopiston suomen kielen laitos. <http://jultika.oulu.fi/files/nbnfioulu-201409041823.pdf> (25.11.2016)
- TUOMI, JOUNI – SARAJÄRVI, ANNELI 2009: *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. 5., uud. laitos. Helsinki: Tammi
- VAATTOVAARA, JOHANNA 2009: *Meän tapa puhua: Tornionlaakso pellolaisnuorten subjektiivisena paikkana ja murrealueena*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- VAATTOVAARA, JOHANNA – SOININEN-STOJANOV, HENNA 2006: *Pääkaupunkiseudulla kasvaneiden kotiseuturajaukset ja kielelliset asenteet* – Kaisu Juusela

& Katariina Nisula (toim.), *Helsinki kieliyhteisönä* s. 223–254. Helsinki: Helsingin yliopiston suomen kielen ja kotimaisen kirjallisuuden laitos.

YLIKULJU, MARJA 2003: *Internetin seuranhakuilmoitusten yhdyssanat*. Pro gradu -tutkielma. Oulun yliopiston suomen ja saamen kielen ja logopedian laitos.

YLIKULJU, MARJA 2004: *Helppoja ja vaikeita yhdyssanoja*. Kielikello 1/2004.

<http://www.kielikello.fi/index.php?mid=2&pid=11&aid=1477>

LIITE 1. Maallikoiden käsityksiä yhdyssanoista taulukoituna.

TAULUKKO 2.

Vas- taus- nu- mero	Kirjoittajien vastaukset	Redusointi eli pelkistys	Klusterointi eli ryhmittely
V1	<i>Minusta johdonmukainen erikseen kirjoitettuna. Johdon mukainen.</i>	johdon mukainen	Genetiivialkuinen määriteyhdyssana kirjoitettu erilleen
V2	<i>Kaikki ne ovat yhtä pahoja, mutta erityisen paljon korvaan (tai oikeastaan silmään) särähtää yhdysmerkin käyttö väärässä paikassa (ylä-aste, kevät-tuuli).</i>	ylä-aste kevät-tuuli	Yhdysmerkkiä käytetään liiallisesti
V3	<i>Eniten ärsyttää selkeät ja räikeät virheet. Ymmärrän, että yhdyssanat voi joillekin olla vaikeita ja on sanoja joita itsekin tarkistan googlesta. Mutta miten on mahdollista kirjoittaa väärin sanoja jotka jokainen aikuinen on nähnyt tuhansia kertoja. Kotitehtävä, ruokapöytä, pöytäliina, limsapullo, täysikuu yms.</i>	kotitehtävä ruokapöytä pöytäliina limsapullo täysikuu	Nominatiivialkuinen määriteyhdyssana kirjoitettu erilleen
V4	<i>yhdys sana Luulisi, että sitä kirjoittaessa edes mieltäsi vähän mikä on yhdyssana. Vielä pahempi on yhdys sana virhe.</i>	yhdys sana yhdys sana virhe	Nominatiivialkuinen määriteyhdyssana kirjoitettu erilleen, kolmiosainen yhdyssana kirjoitettu erilleen
V5	<i>Ne, jotka eivät ole edes yhdyssanoja. Esim. -lainen päätteet, jotka kirjoitetaan erikseen. Ja sanojen tunkeminen yhteen. Kuumasää.</i>	-lainen pääte kuumasää	Muut tapaukset, yhteen kirjoitettu sanaliitto
V6	<i>Pahin virhe on se, jos baarista lähtee ylen antavan naisen sijaan mukaan ylenantava nainen.</i>	ylen antava nainen, ylenantava nainen	Erilleen kirjoitetun yhdyssanan merkitys muuttuu.
V8	<i>Facesta n.25 vee tyttösen kirjoituksia: mitä hän, kuka han, kenekö hän.. jne. Facebookista käyttää lyhennettä fc :D</i>	mitä hän, kuka han, ke- nekö hän	Erilleen kirjoitettu sävypartikkeli
V9	<i>Ihan sama mulle kunhan tarkoitus käy selväksi. Pahimpia on ne, joista ei tiedä onko lauseessa yhdyssanavirhe vaiko pilkkuvirhe. Esim. tyyliin: Laita pöydälle muna voi astiat.</i>	Muna, voi ja astiat? Munavoi ja astiat?	Erilleen kirjoitetun yhdyssanan merkitys muuttuu

Vas- taus- nu- mero	Kirjoittajien vastaukset	Redusointi eli pelkistys	Klusterointi eli ryhmittely
	<i>Muna, voi ja astiat? Munavoi ja astiat? Muna ja voiastiat? Munavoiastiat?</i>	Muna ja voiastiat? Munavoiastiat?	
V10	<i>Kyllä pahimpia ovat nämä kesä loma, maito kannu -tyyppiset, enkä voi lakata ihmettelemästä, että muuten ihan normaaleilta vaikuttavat ihmisetkin näin kirjoittavat.</i>	kesä loma maito kannu	Nominatiivialkuinen määräiteyhdyssana kirjoitettu erilleen
V11	<i>"Tänään on vapaa päivä!" "Siivous päivä!" "Lapset tekevät koti läksyjään!" Ihan vaan yhden kaverin Facebook-päivitykset laiantailta.</i>	vapaa päivä siivous päivä koti läksyjään	Nominatiivialkuinen määräiteyhdyssana kirjoitettu erilleen.
V12	<i>Kokoajan! (Kun se on oikeasti koko ajan).</i>	kokoajan	Yhteen kirjoitettu sanaliitto
V13	<i>Kokoajan, kevät-tuuli, minkä lainen</i>	kokoajan, kevät-tuuli, minkä lainen	Yhteen kirjoitettu sanaliitto, yhdyssmerkkiä käytetään liiallisesti, muut tapaukset
V14	<i>Yhdyssanat, jotka erikseen kirjoitettuna muuttavat merkitystään. Esim. täältä bongattu kissan pentu, kun kyseessä on kissanpentu.</i>	kissan pentu	Erilleen kirjoitetun yhdyssanan merkitys muuttuu.
V15	<i>Mansi- ja mustikoita. -.-</i>	mansi- ja mustikoita	Muut tapaukset
V16	<i>Juhan nussima juomana.</i>	juhan nussima juomana	Erilleen kirjoitettu yhdyssana muuttaa merkitystä
V17	<i>Niin ja täällä ollut käykö kukaan mies gynellä, kun tarkoitetaan miesgyneä.</i>	mies gynellä, miesgynellä	Erilleen kirjoitettu yhdyssana muuttaa merkitystä
V21	<i>"Niin ja täällä ollut käykö kukaan mies gynellä, kun tarkoitetaan miesgyneä" Tämä :,D Sitten ärsyttää myös useamman saman yhdyssanat, joista ei kirjoittaja osaa yhtään mitään kirjoittaa yhteen. Kuten avio ero hakemus, oikein kirjoitus koe, sanoma lehti paperi.</i>	mies gynellä, miesgynellä avio ero hakemus	Erilleen kirjoitetun yhdyssanan merkitys muuttuu, Kolmiosainen yhdyssana kirjoitettu erilleen

Vas- taus- nu- mero	Kirjoittajien vastaukset	Redusointi eli pelkistys	Klusterointi eli ryhmittely
		oikein kirjoitus koe, sanoma lehti paperi	
V24	<i>Juuri tämä erilleen laitettu -hän -pääte on todella ärsyttävä! Yhden ihmisen tiedän, joka noin kirjoittaa. "Se hän se, "noinko han", "ei hän". Jestas...</i>	se hän se noinko han ei hän	Erilleen kirjoitettu sävypar-tikkeli
V25	<i>Yleensä en jaksa välittää yhdyssanoista, mutta kyllä eilen tuntui pahalta lukea päivitystä, joka alkoi "maasto este radalla".</i>	maasto este radalla	Kolmiosainen yhdyssana kirjoitettu erilleen
V32	<i>KESÄ ilta PÄIVÄ. Radiossa aina sama väärä painotus.</i>	kesä ilta päivä	Kolmiosainen yhdyssana kirjoitettu erilleen
V42	<i>Heh, no täältä luettu "Pitäisiköhän vaihtaa mies gynekologiin?" oli kyllä hulvaton :D</i>	Pitäisiköhän vaihtaa mies gynekologiin	Erilleen kirjoitetun yhdyssanan merkitys muuttuu
V43	<i>Joulukuusi geo-kätkö. Ihan oikeasti?! Pahimpia pn tavalliset sanat erikseen kirjoitettuina ja väliviivat sinne kuulumattomissa paikoissa.</i>	joulukuusi geo-kätkö	Yhdysmerkkiä käytetään liiallisesti.
V44	<i>Apua, osa näistä on kyllä ihan hirveitä.. Eikä tarvi olla maisteri, että osaa kirjoittaa kesä loman yhdyssanaksi. Onneksi en ole törmännyt noihin, että kirjoitettaisiin päätet -lainen tai -han/hän irti vartalosanasta, mutta mua ärsyttää varsin paljon noi kolmiosaiset yhdyssanat erikseen kirjoitettuina (minkä joku jo mainitsikin): kukka kaali laatikko !??</i>	kukka kaali laatikko	Kolmiosainen yhdyssana kirjoitettu erilleen
V47	<i>Pahimmat yhdyssanavirheet on juuri niitä, joissa merkitys muuttuu. Kuten tuo "vaihtaako mies gyneen". Muut virheet on lähinnä vain ärsyttäviä.</i>	vaihtaako mies gyneen	Erilleen kirjoitetun yhdyssanan merkitys muuttuu
V48	<i>Pahin yhdys-sana virhe? jaa-a, taitaa olla kaikki virheet vähintäänkin ärsyttäviä.</i>	yhdys-sana virhe	Yhdysmerkkiä käytetään liiallisesti, kolmiosainen yhdyssana kirjoitettu erilleen
V49	<i>Kerran jossain topikissa sattui aika pahasti silmään kirjoitusasu perja-aate.</i>	perja-aate	Muut tapaukset

Vas- taus- nu- mero	Kirjoittajien vastaukset	Redusointi eli pelkistys	Klusterointi eli ryhmittely
V50	<i>Haluaisin oppia kaikenlaista ja oppia kai- ken laista. Apua, ei Siperiaan. Apua ei, Si- periaan. Apua ei Siperiaan.</i>	kaikenlaista kaiken laista	Erilleen kirjoi- tetun yhdyssa- nan merkitys muuttuu
V53	<i>Ilta päivä</i>	ilta päivä	Nominatii- vialkuinen määriteyhdyssana kirjoitettu erilleen
V54	<i>Sekin ärsyttää kun osa on alkanut kirjoitta- maan kaikki epävarmat sanat yhteen: Ko- koajan, Yhtämittaa, Tänäpäivänä, Kaiken- aikaa Vittusaatana menkää kouluun.</i>	kokoajan yhtämittää tänäpäivänä kaikenaikaa	Yhteen kirjoi- tettu sanaliitto
V55	<i>Mummonlihapulla</i>	mummonliha- pulla	Yhteen kirjoi- tettu sanaliitto
V57	<i>”Vittusaatana menkää kouluun.” @!#\\$ @!#\\$ ei ole yhdyssana!</i>	vittusaatana	Yhteen kirjoi- tettu sanaliitto
V58	<i>Pahaolo tai huono-olo</i>	pahaolo, huono-olo	Yhteen kirjoi- tettu sanaliitto
V60	<i>Yksi ihan täysjärkinen työkaveri kirjoittaa käytännössä kaikki yhdyssanat erikseen. Hivenen turhauttavaa lukea hänen kirjoit- tamiaan raportteja, jotka ovat tyyliin ”kävi suihkussa oma toimisesti ennen aamu pala- aa.” Tietää itekin tekevänsä virheitä, mutta ei vissiin hahmota kielioppia huono- nostikaan. Suomen kielen kielikorva kuu- rona?</i> <i>Sitten on sanoja, jotka on hankalia mulle- kin. Taidan kuulua tuohon väkeen, joka kirjoittaa erillissanoja yhteen, koska ei ole varma, ovatko ne yhdyssanoja vai ei. Sitten on esimerkiksi ”totta kai”, joka EI ole yh- dyssana, mutta jonka suurin osa (?) miel- tää kuitenkin yhdyssanaksi.</i> <i>Jos Fb-päivitys on suunnilleen ”nyt on kuumienmammojen bile ilta ja juodaan kuohu viiniä pullonsuusta”, niin kyllä se aika paljon uskottavuutta vie.</i> <i>Ps. Onko ”aikalailla” sana? Vai onko se ”aika lailla”? :D</i>	oma toimi- sesti aamu palaa totta kai kuumien- mammojen bile ilta kuohu viiniä pullonsuusta (aikalailla vai aika lailla)	Nominatii- vialkuinen määriteyhdyssana kirjoitettu erikseen, yh- teen kirjoitettu sanaliitto
V61	<i>Täys järki nen täällä kirjoitteleva mais teri</i>	täys järki nen, mais teri	Muut tapaukset

Vas- taus- nu- mero	Kirjoittajien vastaukset	Redusointi eli pelkistys	Klusterointi eli ryhmittely
V62	<i>Pahimpia on ne virheet, jotka muuttavat asian merkitystä, esim. juurikin tuo "haluan oppia kaikenlaista" vs. "haluan oppia kaiken laista".</i>	kaikenlaista kaiken laista	Erilleen kirjoitetun yhdyssanan merkitys muuttuu.